

K Á N T O R Z S O L T

75 oldalon: 75 év

B Á G E R G U S Z T Á V : 7 5

(*Széphalom Könyvműhely, 2013., 75 oldal*)

Megjelent Báger Gusztáv hetvenöt epigrammája egy cd méretű, fekete fehér, exkluzív könyvben, Szabó Imola Julianna képi asszociációival (művészi fotóival) illusztrálva. Számvetésként és értékkoncentrációként tekinthetünk erre a „műtárgyra” (mert az), ami tulajdonképpen leltár és portfólió. Miért ne? Manapság kénytelenek vagyunk megcsinálni magunkat újra és újra, hogy áttörjük azt a csendet, ami körülveszi honi költészetünk egyes életmű-aranytombjeit. Báger ügyesen váltott stílust. Sőt, ennél többet mutatott. Nemcsak az eddigi hosszabb, verses elbeszéléseit váltotta föl apró, de annál inkább tömény üzenettel megrakott, nüansznyi textusokkal, hanem magát a könyv megszokott formáját is lecserélte. Így olyan érzés keríti magába a nyájas olvasót (milyen, jó kifejezés volt ez ötven éve?), amit úgy jellemezhetnénk: meglepetés. Mintha egy picit hanglemezt vennénk a kezünkbe, amikor fölemeljük. De kár volna beszuszakolni a cd lejátszóba, ez papír. És rétegei, jelentés-szintjei vannak. Lapozható gondolat. Sőt, elolvasás után azt is állíthatjuk, átvilágítottunk egy különös gondolkodásmódot. Lássuk csak, milyet is?

Ismerve Báger eddigi köteteit és neo/poszt-klasszikus, nyugatos attitűdjét, az olvasó nem is vár mást, megint különlegesen elírt, kissé összegyűrt, sztaniolba ágyazott, ironikus látteleletet a jelenkori realitás/valóság szellemi állapotáról. A megannyi telített, sokoldalúan tematizált verseskötet után (Magasság, mélység, Mindent begombolsz, Mondtam-e?) most egy lepárolt, szintiszta intuíció-sűrítmény fekszik előttünk. Báger Gusztáv epigramma-, és haiku-szerű „vers-növényeket” ültetett a fehér lapok földjébe. (Korábbi verseiből kiragadott idézetek ezek. De önállóan is megállnak vers/lábukon.) Szabadságban fogant könyv, ami a mentális frissességről szól. Látszik, hogy csak az tud, az lát, az érez és az ír önmaga (és mások) szemében (is) hitelesen, aki felszabadult szinte az összes aggálytól és előítélettől. Kivonta magát a körülmények nyomása alól.

„A lélek is földrengést szenved. / Ömlik, sodródik minden álom. / Önmagunk legyőzése lassan / túllép az emberi határon.” Írja a Gyónás című opus. És valóban: ez művé sűrűsített világlátás. A kultúra és a tradíciók együttes szötteése, amely kiemelte ezeket a lírai vízjeleket az időből Báger tudatán keresztül átpréselt valóság ez, szó szerint, ahogy az egyik vers címe jelzi: *Lélekmeder*.

„Míg a bizalmatlanság velünk ásatja lövészárkait, tűzszünet idején szögesdrótok között csencselünk.” (Frontvonalak) Szokatlan megállapításaival igazolja, hogy az irodalmi szövegek nem ártalmatlan, következmények nélküli betűhalmazok, hanem jelentésteli értékhozók. Igen és ámen. Árnyaltan láttatja a világek közötti határsávok történéseit. „Mint a legősibb ima és líra: rózsaszíromra hulló / tiszta esőcsepp.” Idézi fel a pillanat szépségét a *Mint* című vers. Báger számára az igazi narratíva a permanens diskurzus, a vélemények intellektuális ütköztetése, mert szá-

mára nincs autentikusabb terep, mint a verbális kommunikáció míves, műgonddal megművelt kertje. Azaz a művészi szintű írás. Még rövidebben: a vers.

„Ezer év könnye. A beszéd tengerpartján / kavics-őrszemek.” Mondja a *Haiku-távlát* narrátora. Semmi magyarázkodás. A mellébeszélés kizárt. Képek és metaforák. Időbeli rétegekben az apró elmozdulások is nagy változásokat képesek előidézni. Tektonika és érzékiség. A nyelviség és a filológia új kódjai. Bágernél a mesteremberi technika ethoszt gerjeszt. Irgalmas vélekedése erős morált. Szórendje és intertextuális allúziói (Tandori, Esterházy) azt jelzik, hogy a szövegeket egy mindent átható és átfogó elv navigálja, a sűrítés, a lepárlás diagnosztizáló bölcsessége. Minden elem, molekula, szó-csutka és szó-töredék a nyelv gazdagságának feltérképezését, életkedvvel fűszerezett bemutatását szolgálja. Ebből a szemszögből az individuum szenvedéstörténete egyben tragikomédia, amit a szerző ihletetten és naplóírói erudícióval tár fel. Mert jól tudja a hívő ego, hogy minden csak átmeneti, relatív ebben a fizikai kontextusban, a szellemi értékrend pedig egy másik dimenzió sajátja, ahonnan a költészet és az ige tud csak áthozni bizonyos, kiérlelésre méltó, nemes ásványokat.

Gogol, akiről Popov a *Vodkára a vodkát* című regényében, azt feltételezte, hogy benne nem csak az orosz, hanem az európai irodalom, inkluzíve Kafka és Beckett is ott lapul, nyugodtan megjegyezhetné volna Bágerről is, hogy a lelkében bizony, ott van mentálisan a Gesamtkunstwerk.

„Álmomban mákszemnyi pontokkal / színes vonalak kergetőznek / azután magányos emberek arca tűnik fel: hajnali órán utolsó csillagok.” Jegyzi fel az *Inspiráció* című költemény. S mi olvasók nyugtázzuk az integrált és rekonstruált költői világ nyugodt lélegzését. Mintha a csillagok ég szusszanna egyet.

„Egy hangyának kellett az asztalra másznia, / hogy rájöjjek, / téged kell, hogy a tenyeremen hordjalak.” írja a *Munkaidő*-ben. Mintha Pilinszky apokrif librettója zúgna a háttérben. Sok szöveg hely van, ahol világképek ütköznek össze. „Hová megy, aki él?// Bach muzsikája álmos, Johann Sebastian ereje hullámszik, mint az Egek.” Olvashatjuk a *Lélekmederben*. Vagy: „Kis szinonimák izgalma / tetőpontra hág. / Van rokon értelem.” (*Ornamentika*)

Olaszóbarát költészet. El lehet tölteni az időt vele vonaton, buszon és az ágyban. Erotikus allúziók, desztillált gondolatok a természetéről: „Mint a legősibb ima és líra: / rózsaszíromra hulló / tiszta esőcsepp.” (Mint)

Olyan ez a könyv, mint a *tükör éle* (A szerző korábbi könyvének címe.) Forgatni kell, hogy lássuk magunk benne.